

اخلاق از دیدگاه زکریای رازی

شیدا حسین پناهی^۱، میلاد فتحی^۲

^۱ دانش آموخته دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید مدرس کردستان، و دبیر آموزش و پرورش ناحیه ۲ سنندج، کردستان، ایران

^۲ کارشناسی تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید مدرس سنندج، کردستان، ایران

چکیده

در این پژوهش سعی بر این است تا به بررسی بحث اخلاق از دیدگاه رازی، اندیشمند بزرگ جهان اسلام و ایران که در اقصی نقاط جهان از شهرت فراوانی برخوردارند و نمونه جامعه پزشکان سده های پیشین است، بپردازیم. در مقالات و کتب محدودی نیز به این بحث پرداخته شده است. اما هدف ما از این پژوهش بررسی جامع تر و کامل تر اخلاق در کتب اخلاقی و پزشکی است که تا کنون کم تر بررسی شده است. برای تهیه و گردآوری این مقاله به جستجو در منابع الکترونیکی چون سایت های ایران داک، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پرتال جامع علوم انسانی، پایگاه مجلات تخصصی نور و... و کتب اخلاقی فرد مذکور مانند سیرت فلسفی و طب روحانی و کتب طبی رازی چون الحاوی و طب منصوری، اخلاق الطیب و... توانستیم نکات اخلاقی را استخراج کنیم. رازی در کتب اخلاقی خویش بیشتر از دو عنوان فضیلت و رذیلت (مانند حسد، تکبر، تفکر، مهربانی و...) نام می برد که منشا و اساس این دو را هم برهم کنش عقل و هوی (هوس) می داند. به عقیده رازی عاقل کسی است که با تکیه بر عقل خویش بر هوی فائق آمده و سعی در دفع رذایل و کسب فضایل کند. رازی در کتب طبی اش هم به طور غیر مستقیم به روابط اجتماعی سالم در میان انسان ها، مردم را دعوت می کند چرا که اخلاق اجتماعی بخش مهمی از زندگی یک شخص است و هرگز نباید فرد آن را به بهانه های مختلف رعایت نکند. با بررسی موشکافانه منابع فوق و تحلیل کلی از آن ها توانستیم اندیشه های اخلاقی رازی را جمع آوری و در دو گروه اخلاق در پزشکی (مطالب اخلاقی موجود در آثار طبی) و اخلاق در سایر مباحث (مطالب اخلاقی موجود کتب اخلاقی) تقسیم بندی کنیم. با تفسیر این داده ها به توجه ویژه رازی به بحث اخلاق واقف شدیم تا جایی که ایشان طبیبان را ملزم به داشتن دو علم می داند؛ یکی طب جسمانی است (علم پزشکی) و دومی طب روحانی (روانشناسی اخلاق) که مکمل همدیگر نیز می باشند.

واژه های کلیدی: اخلاق، زکریای رازی، طب سنتی، اخلاق پزشکی، فضایل و رذایل، طب روحانی.

مطالعات تاریخ و تمدن ایران و اسلام

دوره ۴، شماره ۱، بهار ۱۳۹۸، صفحات ۶۴-۷۵